

12. augusti 2024. aasta EELNÕU

Taristu ja veemajanduse riigisekretäri määrus nr IENW/BSK-2024/215440, millega muudetakse keskkonnamäärust (Safeti-NLi ja keskkonnaohutuse arvutusnõude muutmise)

Taristu ja veemajanduse riigisekretär,

võttes arvesse keskkonna- ja planeerimisseaduse [Omgevingswet] artikli 2.24 lõike 2 punkti b ja artikli 4.3 lõiget 4,

KEHTESTAB ALLJÄRGNEVA.

I artikkel (keskkonnamääruse II lisa muutmise)

Keskkonnamääruse [Omgevingsregeling] II lisa muudetakse järgmiselt.

1. Rea „Keskkonnaohutuse arvutusnõue“ veerus „Kuupäev või versioon“ asendatakse tekst „oktoober 2020“ tekstiga „jaanuar 2025“ ja veerus „Viidet sisaldava dekreeedi või määruse peatükk¹“ asendatakse tekst „Käesoleva määruse 4., 7., 8., 9. ja 12. peatükk“ tekstiga „Käesoleva määruse 4., 7., 8., 9. ja 12. peatükk“.
2. Reas „Safeti-NL“ asendatakse veerus „Kuupäev või versioon“ tekst „Versioon 8, 2021“ tekstiga „Versioon 9.2, 2025“.

II artikkel (üleminekuõigus)

1. Kui enne käesoleva määruse jõustumise kuupäeva on kontrollimiseks esitatud keskkonnakava muudatuse eelnõu või keskkonnaloa taotlus keskkonnakavas planeerimata tegevuseks või keskkonnakahjulikuks tegevuseks, mille kohta on arvatud tegevuskohapõhine risk, jätkatakse keskkonnamääruse II lisa kohaldamist enne käesoleva määruse jõustumise kuupäeva kehtinud kujul, kuni keskkonnakava muutmise otsus või keskkonnakavas planeerimata tegevuse või keskkonnakahjuliku tegevuse keskkonnaloa taotluse kohta tehtud otsus on tagasivõtmatu.
2. Enne käesoleva määruse jõustumist kehtinud kujul keskkonnamääruse II lisa kohaldatakse jätkuvalt keskkonnategevuse dekreeedi [Besluit activiteiten leefomgeving] artiklis 4.1115 osutatud arvutuste suhtes, mille kõnealuse dekreeedi artikli 3.101 lõike 1 sissejuhatavas lauses ja punktis b, c või d osutatud torujuhtme kaitaja selle torujuhtme jaoks tegi.

III artikkel (jõustumine)

Käesolev määrus jõustub 1. jaanuaril 2025.

Käesolev määrus ja selgitavad märkused avaldatakse valitsuse ametlikus väljaandes.

TARISTU JA VEEMAJANDUSE RIIGISEKRETÄR – ÜHISTRANSPOORT JA KESKKOND

SELGITAVAD MÄRKUSED

1. Sissejuhatus

Käesoleva muutmismäärusega määratakse arvutusprogrammi Safeti-NL uus versioon ja sellega seotud keskkonnaohutuse arvutusnõude [Rekenvoorschrift omgevingsveiligheid] uus versioon keskkonnakvaliteedi dekreeidi [Besluit kwaliteit leefomgeving] (edaspidi Bkl.) VII lisas nimetatud keskkonnakahjulike tegevuste väliste ohutusriskide arvutamiseks. Riskiarvutuste tulemusi kasutatakse keskkonnakahjulikule või keskkonnakavas planeerimata tegevusele keskkonnavalda andmise ning keskkonnakava muutmise otsustes.

2. Muudatuse põhjus ja taust

2.1 Riskiarvutused arvutusprogrammiga Safeti-NL ja keskkonnaohutuse arvutusnõue

Keskonnamäärusega [Omgevingsregeling] on ette nähtud arvutusprogrammi Safeti-NL ja keskkonnaohutuse arvutusnõude kasutamine väliste ohutusriskidega tegevuste riskiarvutuste tegemisel. Safeti-NL on tarkvarapakett, mis võimaldab sisestatud parameetrite (kasutatavad kemikaalid, olemasolevad tõkestamissüsteemid, temperatuurid, rõhud) ning võimalike õnnetusstsenaariumide ja rikete tõenäosuse alusel kindlaks teha keskkonnariske. Seda tarkvara kasutatakse alati koos keskkonnaohutuse arvutusnõudega, mis määrab, kuidas paketti tuleb kasutada. Käesolevates selgitavates märkustes nimetatakse tarkvarapaketti ja arvutusnõuet ühiselt „arvutusvahendiks“.

2.2 Kohustuslikud riskiarvutused

Riskiarvutused tehakse konkreetselt kohapõhise riski ja tähelepanu vajava ala¹ arvutamiseks, et hinnata rühmariski Bkl.-i, keskkonnategevuse dekreeidi [Besluit activiteiten leefomgeving] (edaspidi Bal.) ja keskkonnamäärusega määratud ulatuses. Muu hulgas Bkl.-i artikli 5.8 lõike 1 sissejuhatavas lauses ja punktis c, artikli 5.11 lõikes 4, artikli 5.13 lõike 1 sissejuhatavas lauses ja punktis b, artikli 8.10a lõikes 2 ja artikli 8.12 lõikes 3 on sätestatud juhised ja hindamiseeskirjad arvutusvahendit vajavale pädevale asutusele. Need juhised ja hindamiseeskirjad on seotud otsustega, millega kehtestatakse keskkonnakava, või otsustega, millega antakse keskkonnavalda keskkonnakavas planeerimata tegevuseks või keskkonnakahjulikuks tegevuseks. Lisaks peaks arvutusvahendit kasutama isik, kes esitab keskkonnavalda taotluse väliste ohutusriskidega keskkonnakahjuliku tegevuse jaoks. Nende keskkonnakahjulike tegevuste jaoks on keskkonnamääruses ette nähtud eeskirjad. (keskkonnamääruse artikli 7.22a lõige 2 koostoimes artikli 4.11 sissejuhatava lause ja punktiga a ning artikli 4.12 lõige 1). Ohtlike aineid sisaldava torujuhtme käitaja jaoks on Bal.-is sätestatud eeskirjad kohapõhise riski ja tähelepanu vajavate alade arvutamiseks (Bal.-i artiklid 4.1112, 4.1113 ja 4.1115 koostoimes keskkonnamääruse artikliga 4.10). Kõikidel juhtudel ei ole vaja arvutusi teha. Mitmete tegevuste jaoks on Bkl.-is sätestatud fikseeritud vahemaad.

2.3 Uued teaduslikud teadmised

Keskonnamääruses on kasutamiseks määratud tarkvarapaketi Safeti-NL versioon 8, 2021. aasta väljaanne (ehk Safeti-NLi versioon 8.3). Alates Safeti-NLi versiooni 8.3 avaldamisest 2021. aastal on tarkvarapaketti täiendatud uute teaduslike teadmistega ja käesoleva muudatusega määratakse kasutamiseks Safeti-NLi uus ajakohastatud versioon. Sellega seotud keskkonnaohutuse arvutusnõue on samuti viidud kooskõlla uue tarkvaraga ja seda on ajakohastatud. Muudetud arvutusvahendi kasutuselevõtt võimaldab uute teaduslike teadmiste põhjal arvutada teistsuguse tulemuse isegi olukordades, kus keskkonnakahjulikus tegevuses ei ole muutusi toimunud. Sellel võib olla tagajärgi eelkõige juhul, kui tegemist on kohapõhise riskiga. Igal juhul võib see olla kõrge künnisega Seveso käitiste puhul, mille kohta peab käitaja isegi juhul, kui käitamist ei muudeta, esitama iga viie aasta järel ohutusuande, milles käsitletakse käitamisega kaasnevat keskkonnariske.

2.4 Uuring uute versioonide mõjust kohapõhisele riskile

¹ Tähelepanu vajav ala tähendab ala, milles piires hoones viibivad inimesed ei pruugi ilma lisameetmeteta olla piisavalt kaitstud ohtlike ainetega seotud õnnetuste tagajärgede eest.

Selleks et mõista võimalikke erinevusi, mis tulenevad üksnes arvutusvahendi (tarkvarapakett ja arvutusnõue) muudatustest, viis AVIV² RIVMi tellimusel läbi mõju uuringu nii ohtlikke aineid käitlevate ettevõtjate kui ka ohtlikke aineid sisaldavate torujuhtmete käitajate kohta.³ Uuringus tuuakse esile erinevused uue arvutusvahendi ja varem ette nähtud arvutusvahendi abil saadud arvutustulemuste vahel. Uuringus keskenduti arvutatud kohapõhise riski võimalikele ruumilistele tagajärgedele. Ohustatud hoonete ja kohtade ning eriti ohustatud hoonete suhtes kohaldatakse kohapõhise riski piirväärtust. Pädev asutus peab sellest piirväärtusest kinni pidama. See tähendab, et aasta jooksul ei tohi arvutatud riskikontuuri 10^{-6} sisse jääda ühtegi (eriti) ohustatud hoonet ega kohta. Mõju uuring näitab, kas Safeti-NLi 2025. aasta versiooni 9.2 nõudmise tagajärjel muutuvad kohapõhised kontuurid nii, et (eriti) ohustatud hooned või kohad jäävad uue kontuuri sisse.

Uuringus piirduti kohapõhisele riskile tekkivate tagajärgede kindlakstegemisega. Uuringus ei võetud arvesse muudetud arvutusvahendi mõju tähelepanu vajavatele aladele. Selle põhjuseks on asjaolu, et tähelepanu vajava ala võimalik muutus ei too tingimata kaasa tagajärgi riski põhjustavale tegevusele. Tähelepanu vajava ala puhul saab pädev asutus kaalutlusõigust kasutades otsustada, kas lubada seal mõnevõrra ohustatud, ohustatud või eriti ohustatud hooneid, mõnevõrra ohustatud või ohustatud kohti või väliste ohutusriskidega keskkonnakahjulikke tegevusi. Lisaks on tähelepanu vajava ala eeskirjad kehtinud alles alates 1. jaanuarist 2024 ja tähelepanu vajava ala arvutused tehakse enamasti sama Safeti-NLi versiooniga, mida kasutati ka mõju uuringus (versioon 8.8).

Kuigi keskkonnamääruse muudatusega määratakse kasutamiseks 2025. aasta versioon 9.2, on see sisuliselt (peaaegu) identne versiooniga 8.8. Erinevused on eelkõige seotud kasutusmugavuse parendustega. Tarkvara vigu saab siiski parandada ka pärast mõju uuringut. Lisaks saab endiselt teha väiksemaid muudatusi, mis ei mõjuta oluliselt kontuuri (vähem kui 10 % pindalast). RIVM⁴ teatab, et kui versiooniga 8.8 ekstrapoleeritakse arvutatud kontuurid 10 % suuremale alale, jääb kontuuri piiresse üks ohustatud hoone. Selle tagajärgi käsitleva järelduse põhjal leitakse, et uue versiooni kasutuselevõtt on põhjendatud.

2.5 Keskkonnakahjulikke tegevusi käsitleva mõju uuringu tulemused

Lähtudes teadmistest tarnija poolt versioonis 8.8 tehtud muudatuste kohta võrreldes versiooniga 8.3, hinnati, millist liiki äriühinguid peaks mõju uuring igal juhul hõlmama. Kõige olulisemad muudatused olid seotud järgmisega:

- täiustatud raske gaasi mudel;
- Milleri põleti mudel (kasutatakse vesiniku jaoks);
- (piiratud) omaduste muudatused ainete andmebaasis (füüsikalised/keemilised, toksilisus).

Nende muudatuste tulemusena valiti välja asjakohased prooviained ning Seveso käitised ja muud keskkonnakahjulikud tegevused, kus neid aineid kasutatakse. Uuring hõlmas 59 äriühingut. 40 äriühingu puhul ei ole võimalik mõju välistatud, sest need äriühingud valiti uuringusse spetsiaalselt selle põhjal, et Safeti-NLis tehtud muudatused võivad neid mõjutada. See puudutab keskkonnakahjulikke tegevusi, mis hõlmavad järgmiste ainete kasutamist: kloor, veeldatud maagaas, ammoniaak, fosgeen, vesinik, propüleenoksiid, metanool, 1,3-butadieen ja PGS 15 laod. Ülejäänud 19 äriühingut valiti juhuslikult.

Ainult kontuuri sisse jääva ala muutust vaadates on võimalik kindlaks teha, et kahe kolmandiku uuritud äriühingute puhul on kontuuri pindala vähenenud või jäänud samaks võrreldes versiooni 8.8 abil leitud kontuuriga. Ühel kolmandikul uuritud äriühingutest (19 äriühingut) kontuuri sisse jääv ala suurenes.

Ala muutus näitab arvutuste tundlikkust arvutusvahendis tehtud muudatuste suhtes. Samas ei saa sellest otseselt midagi järeldada ruumilisele planeerimisele tekkiva mõju kohta. See tekib ainult siis, kui kontuuri sees olev ala suureneb ning uue kontuuri sisse jääb või seal lubatakse (väga) ohustatud hooneid või kohti. 19 äriühingul võib potentsiaalselt jääda kontuuri sisse uusi (väga) ohustatud hooneid või kohti. Sellisel juhul tuleb võtta tekkekohas meetmeid või viimase abinõuna kohandada keskkonnakava asjaomase hoone või koha jaoks. Leiti, et uue arvutatud kontuuri sisse jääb üks ohustatud hoone.

² Väliste ohutusküsimustele spetsialiseerunud konsultatsioonifirma ja teadmusinstituut.

³ AVIV nr 235557, juuli 2024.

⁴ 24. juuli 2024. aasta kiri viitenumbriga VLH-2024-0049.

2.6 Muid kui kõrgsurve-maagaasitorustikke käsitleva mõju uuringu tulemused

Enamikus arvutustega hõlmatud torujuhtmetes, mis sisaldavad muid ohtlikke aineid peale maagaasi, ei leitud Safeti-NLi versiooni 8.3 ja versiooni 8.8 võrdluses olulisi kohapõhise riski erinevusi. Kohapõhine risk vähenes ainult vesiniku puhul. Selle tagajärjel väheneb ka arvutustega hõlmatud torujuhtmete jaoks arvutatud kontuuri pindala.

Kõrgsurve-maagaasitorustike kontuuride arvutamiseks ei kasutata praegu Safeti-NLi, vaid tarkvaraprogrammi Carola. Seda tarkvara ei muudetud, mistõttu ei olnud vaja teha mõju uuringut kõrgsurve-maagaasitorustike kohta.

3. Muudatuse sisu

Eespool osutatu tulemusena muudeti keskkonnamääruse II lisa. 2021. aasta versioon 8 asendati arvutusprogrammi Safeti-NL nimetuses 2025. aasta versiooniga 9.2.

Lisaks Safeti-NLi uuele versioonile määrati kindlaks ka keskkonnaohutuse arvutusnõude uus versioon: 2020. aasta oktoobri versioon asendati 2025. aasta jaanuari versiooniga. Keskkonnaohutuse arvutusnõue koosneb eri osadest (moodulitest), mis vastavad tegevuste eriomadustele. Enamik keskkonnaohutuse arvutusnõude I, II ja V mooduli muudatusi on seotud Safeti-NLi uue versiooniga. Keskkonnaohutuse arvutusnõude I ja II moodul on seotud arvutuste tegemisega Bal.-i 3. peatükis osutatud väliste ohutusriskidega tegevuste kohta, välja arvatud ohtlikke aineid sisaldavad torujuhtmed ja tuuleturbiinid. Keskkonnaohutuse arvutusnõude V moodul on seotud ohtlikke aineid sisaldavate torujuhtmete arvutuste tegemisega, nagu on osutatud Bal.-i artiklis 4.1108. Tuuleturbiinide väliste ohutusriskide arvutamiseks kasutatakse keskkonnaohutuse arvutusnõude IV moodul (2020. aasta oktoobri versioon) on 2025. aasta jaanuari versiooni üle võetud muutmata kujul. IV mooduli nimetust muudetakse kooskõlas ettevalmistamisel oleva tuuleturbiinide keskkonnamäärusega [Besluit windturbines leefomgeving].

Kasutajate täheldatud ebaselguse tõttu tehti keskkonnaohutuse arvutusnõudes ka mitu peamiselt redaktsioonilist muudatust. Lisaks võetakse keskkonnaohutuse arvutusnõude V moodulis arvesse vesinikuvõrgu edasist arengut. Keskkonnaohutuse arvutusnõude eelmine versioon (oktoober 2020) ei sisaldanud sätet maagaasi torujuhtmete kasutusotstarbe muutmise kohta, et kasutada neid vesiniku transpordiks. V moodulis on nüüd esitatud ka arvutusnõuded vesiniku transportimiseks maagaasi- ja kemikaalitorustikes.

II artikli lõikes 1 on sätestatud, et arvutusvahendi uute versioonide kohaldamine on kohustuslik ainult uutes olukordades ja seda ei kohaldata keskkonnaloa taotluste suhtes, mis käsitlevad keskkonnakahjulikke tegevusi või keskkonnakavas planeerimata tegevusi, mille kohta ei ole veel tehtud tagasivõtmatut otsust. Samuti ei kohaldata uut arvutusvahendit keskkonnakava muutmise otsuse suhtes, mis ei ole veel muutunud tagasivõtmatuks.

II artikli lõikes 2 on sätestatud, et ohtlikke aineid sisaldava torujuhtme käitaja peab muutama arvutustulemusi tema käsutuses olevate ajakohaste ja õigete andmete alusel vastavalt Bal.-i artiklile 4.1115 üksnes järgmise torujuhtme käitamises toimuva muutuse ajal. See kehtib järgmiste arvutustulemuste kohta:

- a. kaugus torujuhtmest punktini, kus kohapõhine risk ei ole suurem kui 1 / 1 000 000 aastas, ning
- b. Bkl.-i artiklis 5.12 osutatud tulekahju, plahvatuse ja toksilise pilve tõttu tähelepanu vajavate alade kaugus.

4. Mõju

4.1 Halduskoormus

Muudatus ei mõjuta keskkonnakahjuliku tegevuse jaoks keskkonnaloa taotlemisega kaasneva halduskoormuse suurust. Ka praegu nõutakse keskkonnaloa taotluse esitamiseks arvutuste tegemist. Muudetud arvutusvahendi kasutamisega ei kaasne lisakoormust. Arvutusvahendi sisulist alust ei muudeta.

4.2 Mõju ettevõtlusele

Muudatusel ei ole märkimisväärset mõju ettevõtlusele. Eespool nimetatud uuring arvutusprogrammi Safeti-NL muutmise tagajärgede kohta näitab, et mõju ettevõtlusele puudub või on tühine, sest on ainult üks juhtum, kus ettevõtjal võib olla vaja võtta meetmeid, et leevendada suurenenud kontuuri mõju (väga) ohustatud hoonetele või kohtadele.

Torujuhtmeid omavate ja käitavate ettevõtjate jaoks on uue arvutusvahendi kasutamine kohustuslik ainult olukorra muutumise korral (keskkonnanõu taotlemine keskkonnakahjulikuks tegevuseks või keskkonnakavas planeerimata tegevuseks; torujuhtme ehitamine või asendamine; torujuhtme käitamise muutmine). Seveso käitiste puhul, mille kohta nõutakse ohutusaruannet, tuleb muudetud arvutusvahendit rakendada aruande järgmisel ajakohastamisel.

Torujuhtmete puhul võib planeerimisel arvesse võtta kõiki riskikontuuri muutusi ja vajalikke meetmeid.

Safeti-NLi kasutajad peavad igal aastal taotlema RIVMilt all-litsentsi. Sellega kaasnevad kulud. Uue versiooni kasutuselevõtt ei too kaasa lisakulusid.

4.3 Keskkonnamõju

Ajakohastatud arvutusprogramm viib välisohutuse riskiarvutused kooskõlla kõige uuema teabega. See parandab välisohutuse valdkonna reguleerimise ajakohasust ja ülesannete tasakaalustatud jaotust tegevuskohtade vahel, et tagada ohutus.

5. Konsulteerimine

5.1 Regulaativse koormuse nõuandekogu (ATR)

Madalmaade regulaativse koormuse nõuandekogu (ATR) on (ei ole) valinud selle juhtumi ametliku arvamuse saamiseks, sest eeldatavasti on (ei ole) sellel märkimisväärne mõju regulaativsele koormusele.

5.2 Veebipõhine konsulteerimine

Veebipõhine konsulteerimine toimus alates [kuupäev] kuni [kuupäev]. Selle tulemusena saadi [...] vastust. Nende põhjal tehti (ei tehtud) (järgmisi) kohandusi.

6. Tehnilistest eeskirjadest teatamine

Käesoleva muutmismääruse eelnõust teatati kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. septembri 2015. aasta direktiiviga (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (ELT L 241, 2015). Teade [nr ...] esitati muutmismääruse I artikli tõttu, millega määrati vastavalt Safeti-NLi ja keskkonnaohutuse arvutusnõude uued versioonid. Pärast teate esitamist saadi (ei saadud) märkusi (Euroopa Komisjonilt / teistel liikmesriikidelt). Nende põhjal koostati (ei koostatud) (järgmine vastus ja) tehti (ei tehtud) kohandusi. [Ootab kinnitust]

7. Rakendamine ja jõustamine

Kuna uut poliitikat ei kehtestata, ei tehtud täidetavuse, teostatavuse ja pettusekindluse testi. Arvutusvahendis tehtud muudatused ei ole sellist laadi, et need mõjutaksid teostatavust ja täidetavust. Pädevale asutusele esitatakse arvutuste tulemused samamoodi nagu varem ja ta on harjunud tulemusi hindama. Kuna tegemist on eriteadmisi vajava tööga, on hindamist läbi viinud kuus keskkonnateenistust (BRZO).

8. Jõustumine

Käesolev määrus jõustub 1. jaanuaril 2023. Määruse jõustumisel kehtib erand minimaalsest kolmekuulisest jõustumistähtajast. Safeti-NLi kasutamiseks sõlmis taristu- ja veemajandusministeerium tarnijaga muu hulgas lepingu Madalmaade kasutajatele (RIVMi poolt) all-litsentside andmise kohta. Leping lõpeb 2024. aasta lõpus. Praeguse tarnijaga sõlmiti (pärast hankemenetlust) uus leping Safeti-NLi versiooni 9.2 tarnimiseks alates 1. jaanuarist 2025. Selle versiooni jaoks võib välja anda all-litsentse. Sihtrühma seisukohast on jõustumistähtaja erandi tegemine õigustatud, kuna see hoiab ära märkimisväärse soovimatu ebasoodsa olukorra avalikus ja erasektoris (õigusloomejuhendi [Aanwijzingen voor de regelgeving] juhise 4.17 lõike 5 punkt a).

TARISTU JA VEEMAJANDUSE RIIGISEKRETÄR – ÜHISTRANSPORT JA KESKKOND